

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

สหกรณ์เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันโดยสมัครใจของบุคคลที่มีความมุ่งหวังที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยระบบสหกรณ์จะช่วยพัฒนาอาชีพและช่วยเกษตรกรให้มีพลังเพราะได้มีการรวมตัวช่วยเหลือซึ่งกันและกันสามารถบรรเทาปัญหาความยากจนและภาระหนี้สินของประชาชนได้ ดังนั้นสหกรณ์จึงเป็นองค์กรที่มีบทบาทต่อโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของงานสหกรณ์โดยกำหนดไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของรัฐมนตรีว่าการฯ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยระบุว่างานสหกรณ์เป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่องต่อไป เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในภาคประชาชน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการแก้ปัญหาความยากจนที่นายกรัฐมนตรีมีแนวนโยบายให้มุ่งเน้นในระยะ 4 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2552 (<http://www.cpd.go.th>, 16 มีนาคม 2548)

ปัจจุบันการดำเนินงานสหกรณ์มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก จากข้อมูลระบบทะเบียนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ พบว่ามีจำนวนสหกรณ์ในประเทศไทยทั้งสิ้น 7,264 แห่ง และกลุ่มเกษตรกรทั้งสิ้น 7,398 แห่ง ซึ่งสหกรณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ถือว่าเป็นสหกรณ์ที่มีความเจริญและเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยในปี 2548 สหกรณ์ในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนมากถึง 245 แห่ง โดยแบ่งเป็นสหกรณ์การเกษตร 128 แห่ง สหกรณ์ร้านค้า 11 แห่ง สหกรณ์ออมทรัพย์ 61 แห่ง สหกรณ์บริการ 36 แห่ง สหกรณ์ประมง 2 แห่ง และสหกรณ์นิคม 7 แห่ง (สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมสหกรณ์, 25 พฤษภาคม 2548) เงินทุนดำเนินงานของสหกรณ์ในจังหวัดเชียงใหม่มีสูงถึง 13,775.42 ล้านบาท กำไร 472.28 ล้านบาท มูลค่าธุรกิจรวม 14,906.44 ล้านบาทต่อปี และคิดเป็นการเติบโตของธุรกิจเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13.15 (ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ข้อมูลภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 2547 จังหวัดเชียงใหม่, 19 พฤษภาคม 2548)

แม้ว่าลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์มีความแตกต่างจากองค์การธุรกิจรูปอื่น กล่าวคือ สหกรณ์ดำเนินธุรกิจและบริการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในการแก้ไขปัญหาต่างๆ มุ่งเน้นการรวมคนมากกว่าทุน มีการควบคุมตามแบบประชาธิปไตย มีราคาหุ้นที่คงที่และมีอัตราต่ำเพื่อให้ทุกคนสามารถซื้อถือหุ้นได้และหุ้นมีจำนวนไม่จำกัด และการแบ่งกำไรจะแบ่งตามความมากน้อยของการทำธุรกิจกับสหกรณ์และจำนวนหุ้นที่ถือ อีกทั้งสหกรณ์ยังได้รับสิทธิพิเศษยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ไม่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ(บางกรณี) และไม่ต้องเสียอากรแสตมป์ เป็นต้น

เนื่องจากสหกรณ์ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังนั้น จึงเกิดความเข้าใจผิดอยู่บ่อยครั้งว่าสหกรณ์ได้รับการยกเว้นภาษีทุกประเภทนำไปสู่การละเลยไม่เสียภาษีตามกฎหมาย ซึ่งข้อเท็จจริงคือ สหกรณ์ยังคงมีหน้าที่ต้องเสียภาษี โดยภาษีที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม การหักและนำส่งภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่และภาษีสรรพสามิต ปัญหาที่ตามมาจากการปฏิบัติไม่ถูกต้อง คือ สหกรณ์ต้องรับภาระภาษีค้างจ่าย รวมทั้งความรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา อันส่งผลให้ภาระค่าใช้จ่ายของสหกรณ์สูงขึ้น รวมทั้งต้องเสียเวลาในการแก้ไขปัญหาอีกด้วย จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาถึงปัญหาการเสียภาษีของสหกรณ์ที่จดทะเบียนเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อได้แนวทางการเสียภาษีอากรที่ถูกต้องสำหรับสหกรณ์อื่น และนำไปใช้ในการศึกษาปัญหารวมทั้งประกอบการวางแผนภาษีอากรของสหกรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางปฏิบัติในการเสียภาษีของสหกรณ์ที่จดทะเบียนเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ศึกษาภาษีอากรของสหกรณ์ที่จดทะเบียนเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ จะศึกษาถึงภาษีที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่และภาษีป้าย ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ สหกรณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการจดทะเบียนเป็นภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน 20 ราย (<http://www.rd.go.th>, 21 มิถุนายน 2548) ประกอบด้วยสหกรณ์ 4 ประเภทจาก 6 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ และสหกรณ์นิคม โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 11 ราย ดังนี้

สหกรณ์	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1. สหกรณ์การเกษตร	14	7
2. สหกรณ์ร้านค้า	3	2
3. สหกรณ์บริการ	1	1
4. สหกรณ์นิคม	2	1
รวม	20	11

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหาการเสียภาษีอากร หมายถึง ปัญหาเกี่ยวกับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ปัญหาการเสียภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ปัญหาการเสียภาษีท้องถิ่น (ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน) และปัญหาโดยทั่วไปที่เกี่ยวกับการเสียภาษีของสหกรณ์

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์บริการ สหกรณ์ประมง และสหกรณ์นิคมในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์ หมายถึง พนักงานผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีและภาษีอากรของสหกรณ์ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาการเสียภาษีอากรของสหกรณ์ที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่
2. ได้แนวทางการเสียภาษีอากรที่ถูกต้องสำหรับสหกรณ์อื่นนำไปใช้ในการศึกษาปัญหา รวมทั้งประกอบการวางแผนภาษีอากรของสหกรณ์ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University —

All rights reserved